

آ. ائلیار سومئر قیزی

اوروک

کی-ائن-گیر قادینی

۱

لاما و ناما

ناما-نین گوئیدہ کی ماوی قصری ، ملکر گلش-گنڈیشدہ ؛ سیل-سوپور، بزک-دوزک
اڈیب ایچمہلی سو، شربت ...
یئر-یئمیش حاضیر لاییر لار .

ناما :

نه بير مكان وار ایدی ، نده بير زامان
نه بير گونش وار ایدی، نده بير گوندوز
وار ایدی بير قارانلیق ، بير ده بير مه Me
دوغوب دوغولدوم بير دنیز قارانلیقدا من.

آنا-یام مه-یه من ، آنام دیر مه

دوغوب دوغولدوم ایشیقلاردا من .

بالام دیر منیم هامی تانریلار

یاراتمیشام یئر-گۆیو ، هر زادی من.

آنا-یام بوتون مه-لره من.

مه منده دیر ، مه-یم من.

بیر الیمده اوشاق

بیر الیمده جاهان

بئله دولانیر نظم-ا- کاینات .

آنا-دیر، آنا ، بوتون مه-لره

آنا-دیر، آنا ، بوتون کایناتا .

**

یاراتما اوتاغیندا یاراتدیم سیزی

یاراتما ائوینده بزدیم سیزی .

آی! زاماندان یوکسک ، مکاندان اوجا ملکلر !

گلین بورایا ، بیغیشین آرایا

سیزه بیر سؤزوم وار ملکلر:

یئمیر سینیز، یئمین

ایچمیر سینیز، ایچمین

گرکلی دنیل ملکلر .

هر نه يئيرسينيز، يئين

هر نه ايچيرسينيز، ايچين

گرکلی دئييل ملکلر .

امما ايختيار شربتينه، "نام" سويونا،

ال وورمايين ملکلر .

قوجاليغي سيزدن آديم ، گنجلي ليگي سيزه وئرديم

اولومو سيزدن آديم ، ياشامي سيزه وئرديم

امما ايختيار شربتينه، نام سويونا

ال وورمايين ملکلر .

ايختيارينيز اليمدن گندر

يئنيب دوشرسينيز زامانا، مкана ملکلر ...

*

لاما

سحره ياخين، باش ملك، لاما، سس ساليب هاميني يو خودان اوياندى .

لاما :

-آى تانريلار تانرىسى ، يوكسك ناما

يئر- گؤيو يارادان ، انسانى مله يئى وار ائدن ، يوكسك آنا

آى هاوار، فغان ، ياتييسان اويان

داريخديم بو قفسده، بو سون نفسده !

ايچريم ياناركن ، ايچديم نام سويونو

ايتيرميشهم حال- خويومو.

ياتييسان اويان ، يوكسك ناما !

ايچديم نام سويونو ، نام-لى دئييرم

ائله بيل داها من ، قصرده قالان دئييلهم.

گل حلال لاشاق ، يوكسك ناما !

ناما :

-واى ! يازيقسان بالا

سنى نه دئييم اولماياسان لاما

من سنه دنمديم ال وورما سوييا؟

واى !الدىن چيخدين

يئييب دوشدون زامانا مكانا لاما!

آى پريلر ! آى ملكلر

گلين حلال لاشين يوكسك لاما-دان

قصرده قالان اولمادى لاما

سوزومه باخان اولمادى لاما !

"نام" صاحابى اولوب مله ييم

گؤيلردن گنتمهلى لاما !

لاما اولدوز كيمى گؤيلرده سوزوب گلير. آن An، گؤى تانرىسى، اونون قاباغيني كسير :
لاما و آن

آن :

-آى ياناغى قيرمىزى، ائليمين ماوى قىزى
آى گولوشو گولدن، قانادى گوموشدن
هاياندان گليرسن، هايانا گنديرسن؟

لاما :

-آى ماويلر تانرىسى ، يوكسك آن-نيم
قصردن گليرم، هايانا گنديرم ، بيلميرم جانيم .
آنچاق دارىخميشام ، بلكه ده قارىشميشام
هايانا گنديرم، بيلميرم "آن"- نيم.

آن :

-سینهدن يوخارى ملك ، سینهدن آشاغى اسلان
كى-ائن-گيرين اولدوزو، ائليمين اسلان قىزى
اگر سورغوم حاق اولسا ، دئ گوروم دردين ندير؟
جیلدند جیلده دوشن، ملكلى ی ایتیرمه ين
قوچاقليغا مثال دوشن ، اسلانى قاپلانى ائلين.
اگر سورغوم حاق اولسا ، دئ گوروم دردين ندير؟

ماوى ياشيل قيرمىزى، ائليم اسلان قىزى

اليمدن گلن يارديم ، سئوگى ايله سنين اولسون
دردينه چارا يوخسا ، چاره لر سنين اولسون .

لاما :

-آى سئوگى لى آن-ايم ، سنه قوربان ، منيم جانيم
ايچديم "نام" سويونو ، اوز ائويمده ياد اولدوم
چوخ ساغ اولون، چوخدا وار، گوروشوندىن شاد اولدوم
آرخا بيلديم آن-ايميزى، اونوتمارام سئوگينيزى
هارا گنتسهم دياغيم سان ، ايستى كؤنول اوجاغيم سان .

آن:

-گنت زامانا چاره ، تاپ مگانا چاره * !
ماوى ياشيل قيرميزى ، ائليمين آسلان قيزى
گنت يولون آچيق اولسون ، چاره لر سنين اولسون .

۲

لاما و تانريلار

ملكلر :

-ساي سيز- ساي سيز منزىللىرى ، كسيب گلدين يورغون لاما
اوزاق- اوزاق اولدوزلارى ، گنجيب گلدين وورغون لاما .

*

اوتو:

-قوى اولسون ارمغان سنه ، قيزيل-قيزيل گوندوزلريم .

ناننا :

قوى اولسون ارمغان سنه، گوموش-گوموش گنجلرريم.

ايناننا :

هديهدير سئوگيم سنه، هديهدير باريش سنه
باريش اوچون هديهدير ، كلام سنه ، تلاش سنه .

كى:

-يئر اوزونده انسان اوغلو ، قوى اولسون سئوگولو سنه .

ائليل :

-انسانا "نام" وئريلدى، سنه "نام"

يئر گنديرسن، گنت، يئر اوزون بزه

انسانين پيغامين، آل گتير بيزه .

اوتو :

-باخ! عدالت حؤكمران اولسون

ياخشى-پيس اوز يئر اوسين

دوستلوق حؤكمدار اولسون .

لاما :

اوجا-اوجا تانريلاريم ، يوكسك-يوكسك ملكلريم

ايستينييز اونودولماز ، سوز وئريرم عزيزلريم

خوش گلدينييز تانريلاريم ، خوش گلدينييز ملكلريم.

دوب (لوچه)

ناشه يازير:

لو-گال-ماراه و ياشام آجاجى

اوروك

لوغال-ماراه دئدی :

-چاغیرین ایشیب-ی بورایا گلسین
او یئندی کیشینی بیر یئرده یوخولادانی
عقربی ایلانی ، تولکونو آسلانی ، یئرینده اوخلادانی
او بؤیوک فوسونکارا ، دئیین بورایا گلسین.

ایشیب گلدی . لوغال-ماراه:

-گئت گؤندر لو-لی-لا-نی ، قیرسین یاشام آغاجیندان سؤز بوداغینی !

یاشابیش آغاجی

آبگال-شیمو، قیزیل-گوموشو، اوجاقلارا بیغیب ، بیزه بیر شئی چاتمیر.
بنله بیر ایش اول بیلمز، بنله بیر ایش باشا گنتمز ، اولکه آلتین سیز دولانا بیلمز.

او چوخ دانیشیر، آز بیلیر، چیرکین قول -قارواشی، بوشلو اکین چیلری ، مال-داوار
بیه سینی ،
بوشلو صنعت کارلاری ، آنلاماز انسانلاری ، یولدان ادیر، منیمله ووروشا حاضیر لاییر.
اؤلکده دانیشیق لازیم دئییل، انسان سؤز سوزده ، تانریلارا عبادت ائده بیلر .
گئدین بویوک اوجاغا، او حیوانا دئیین ، قیزیل-گوموش یاری-یاریا بؤلونسون.
قبول ائتمزسه، سؤز بوداغینی گیرین !
**

سابیتو (سئوز آجای نین گوزه تچی سی) یوخویا گئدرکن ، یئل آغا(لو-لی-لا)
بوداغی قیردی.
سئوز بو داغی قیریلارکن لوگال-ایندا دیلی باغلاندى !
ایشیب هر ایش گوردو چاره بیلینمهدی !
او گوندن، گونلر هفتهلر، ایلار ایلر، گنجیب-گئندی...

آغیزلار باغلانار کن ، کؤنولر ایتیردی ، سؤز- سؤز جویونو
قولاقلار ایتیردی ، سس-سمیرینی

گونلر گونش سیز قالدی ، گنجهلر گوندوز سوز
ایلر فصیل سیز قالدی ، آجاولار حاصل سیز

اوشاقلار ایتیردی آتا-آنانی، اورکلر ایتیردی محبت سئوگینی
چؤل حیوان سیز ، پیه مال سیز ، جان یوخوسوز ، یئر یاغیش سیز قالدی
ایلانلار یووادا مه لدی...

*

سینهلر هاواسیز قالار کن ، کوتله هجوم ائتدی قصره ، لو-قال-ماراه دوشدو قفسه،
اونو آندیلار بیر اوزاق داغا، حسرت قالدی اوجاغا باغا .
یالقیز قالارکن دوشوب اولدو، جندیینی قورد-قوشون بؤلدو.
جاناوار بالاسینا، ات-قان اولدو. لو-قال-ماراه.

لوگال-شیمو

لوگال-شیمو و نوگیا-لار

کاهین، لوگال ماراه-ین تاختینی بیخدی . اؤز آدینی لوگال-شیمو قويدو .

*

لوگال-شیمو اوتاغیندا گزیر. و اؤز-اؤزونله دانی شیر :

ME ilə (قدرت ایله) قیزیل ، بیرلشه گرک ، تانریلار قدرت ایله، بیرلشن تک. امما
بو آج-اوجون الیندن، نجه قورتولوم من؟

بونلار آز قالیر منی یئسینلر. مه یی بؤلسونلر، قیزیل-گوموشو، خوش یاشامی دا!
یوخ! هر آتا بیر جیلوو ، هر سورویه بیر چوبان لازیمدیر . قول-قارواش، آج-اوج، نه
بیلرگوج ندیر، آغالیق ندیر .

**

بو آرادا لوگال-شیمو-یا خبر گتیردیلر :

-قول-قارواش ، یور-یوخسول ، هامی بیرلشیب، قیام اندیلر ؛ آزادلیق ایستیرلر .
هر ایکی طرفدن چوخ آدم اولوبدور .

او تلسیک یاخین آداملارینی چاغیریب تدبیر ایستهدی ، هامی بیرلیکده ندیلر :
- "نوگیا" لار !

کاهین نامتار-ی قاصد اندیب اثرنشکیگال و نئریگال-لا (اولولر دنیاسی نین الاله و
تانری سینا) پیغام وئردی کی، اولکه اله ن چیخیر !

امما اثرنشکیگالا اونون سوزونه باخمادی، و یئر آلتیندان نوگیا-لاری (اسکلت لری)
یاردیم اوچون گؤندرمهدی. امما ایشیب اووسونلا ایشینی گوردو .

نامتار (جان آلان) هر اسکلت-ین یئرینه بیر قیامچی جسدینی یئرالتینا آپاردی ...
بئله لیکله قیامین اودو سؤندو .

امما لوگال-شیمو یالنیز نوگیا-لار ایله حاکیم اولدو و حوکومت ائله دی.

ناشه یازی سینی یازیب قیراغا قویبدو ...

**

لاما و اوروک

اوریم، آی اوریم ، نه چیرپینیرسان اوریم
دالغا دئسه م آز اولار ، قوی سنه دنیز دئیم
جوشوب داشان دنیزیم ، نه چیرپینیرسان اوریم
آل مندن داغداغانی ، آل مندن اوزونتونو
آل مندن اینیلتینی، آل مندن قوربتی
آل مندن آجیغی ، آل مندن نیفرتی
وئر منه دایانیش ، اول منه دایاق
وئر منه سئوگینی ، اول منه یولداش
گئدیرم ائویمه،
گئدیرم اوروکا
من .

*

آی گئجه- گوندوزون اوفوق چیزگی سی ، آچ گوندوزون قاپی سین منه
آی گونش، سر قیزیل ساچلارین ، آچ قیزیل گوندوزون منه
آچ قاپینی، آچ ائوی ، آچ اودون -اوجاغین منه
گئدیرم اوروکا
من.

آچ چاپیلاری ، آچ داغلاری ، گوستر انسانی، حیوانی منه
گوستر آجی، علفی، گوستر ائوی می منه
گئدیرم اوروکا
من .

نانشه

۵

لاما و نانشه

لاما

-گؤی اوزونده سوزه ن نانشه ، سو اوزونده اوزن نانشه
قارتالیم دورنام نانشه ، دنیزده بالیغیم نانشه
کی-ائن-گیر- این اولدوزو ، ائلمین آسلان قیزی
ایمدن گلن یاردیم ، سنوگی ایله سنین اولسون
دردینه چاره یوخسا، چاره لر سنین اولسون.

نانشه

-نه گؤرموشهم یازمیشام ، آل اوخو "دوب" لاری لاما
یاشام بوردا آغیر گنجیر ، آغیر-آغیر، آخیر گنجیر
دیرناق-ایله داش قازماق ، داشدان سو چیخارتماق
یاشام بوردا آغیر گنجیر .

بیری آغا، بیری قول
بیری بیئیر، بیری باخیر

بیری وارلی، بیری یوخسول

بیری یئیر، اونو باخیر

یاشام بوردا آغیر گئچیر .

نه گور موشه م یازمیشام ، آل اوخو دوب لاری لاما

بیری دیری، بیری اولو ، بیری وورور مینی اولور

یاشام بوردا آغیر گئچیر .

*

"هامی ایشلر، هامی یئیر

هامی دئییب هامی گولر"

درد اولوبدور اوره یمده

زامان بوردا آغیر کئچه ر

جانیم لاما، گوزوم لاما

یاشام بوردا آغیر کئچه ر .

لاما

-الی قوروسون یازا نین، یازینی ترسه یازیب

هامی یازیلار یازیلاندا، "کی-اثن-گیر"-ی ترسه یازیب

ساغدان یازیلان، سولدان اوخوندو

سولدان یازیلان، ساغدان اوخودو

الی قوروسون یازا نین، یازینی ترسه یازیب

هامی یازیلار یازیلاندا، بیزیم کینی ترسه یازیب.

*

انسان اولمویان یئرده ، تولکولر فرمان وئره ر

دیریلر اولمویان یئرده ، اولولر فرمان وئره ر

ایته ات اولمویان یئرده ، سوموکلر فرمان وئره ر.

*

الی قوروسون یازا نین، یازینی ترسه یازیب

هامی یازیلار یازیلاندا، "کی-اثن-گیر"-ی ترسه یازیب.

*

کولگه لر کولگه نین
گوندوزلر یولچونون اولسون

قیزیل لار اکینین،
گوموشلر آیین اولسون

گنجه لر یوخونون
گوندوزلر تویون اولسون.

*

لاما قوربان نانشه یه
گننه گورو شریک نانشه

گنڈیرم ائویمه

گنڈیرم اوروکا

من .

نانشه

-الیم الینده، گولوم تئلینده، گل گنڈک، دنیز ترکینه، مهمان اول انکی `قصرینه.
سمادان آلیب رنگی نی دالغالار، شفقه بنزیئر اینجه بالیق لار، دنیز دیبینه زمره قصری
وار،
گل گنڈک ماویلر ترکینه .

آی مینیب قایئغین، گوی اوزونده ، جالانیب ماویلر هر سوزونده

گز-دولان گل ساحیله، گوتورو م سنی، انکی قصرینه.

**

لاما اوروکو گزه نندن سونرا ساحیلده ناشه ایله گوروشوب، دنیزین دیبینه کی لاجیورد
سارابینا، ناشه نین عاییلاسی ائوینه گنڈیلر .

نین-خور-سان-گا (ناشه-نین آناسی):

-سندھ منیم بیر بالام سان، خوش گلیبس قیزیم لاما
یئدیم (قیز) اولسون، سککیز، خوش گلیب سن، بالا.

لاما :

-آنا بیلدیم ، آتا بیلدیم، اوز ائویم بیلدیم، گلدیم .

کی-ائن-گیر قادینی

انكى

انكى :

-ايچدين نام`-ين سويونو، گليب چيخدين يئرہ بالا ، خوش گليسن بيزہ لاما .

لاما :

-انكى بابا، آنا نين-خور-سان-گا ! گنتديم گون باتان يئرہ، ملکلر ياتان يئرہ اوروگو گزديم گلديم ، ائوينيزى اوز ائويم بيلديم، گلديم .

انكى :

-نه گوردون اوروک` دا بالا، سويله بيزه قيزيم لاما .

لاما :

-هر انسانين باشى اوسته بير "سوموك " دوروب

آپاريرلار تاخيلي، وورورلار انبارا بابا!

كىمى آجدير، كىمى نه ساغ. كىمى قورخور، كىمى قاجير .

*

يئر-گوى جاناور، صحرادا شير

اينيم آج

اوتومو اوزگه نین مالی یئیر .

قارا گئیملی سوموک لر، اوروک-دا سان گنچیر .

آدام بیلمه بیر هارا گنتسین بابا.

*

آرخلار تمیزلنمه بیر، کیر آخیب گنتمه بیر

اکینلر قالیب سوسوز، بول تاخیل یئتمه بیر

اوروکو لوگال تالاییر

کی-ائن-گیری "سوموک" داغیدیر

باغ-باغچا یئمیش گورمه یئر

*

نه گوروشون دادی وار، نه گولوشون دوزو

آدام بیلمه یئر هارا گنتسین آنا

هر انسانین باشی اوسته،

بیر سوموک(اسکلت) دوروب بابا.

ناشه :

یاشام دیر، یاشام آغیر گنچیر ، آغیر-آغیر آخیر گنچیر...

انکی :

-آپاردی تقدیر-داشی`نی ، اوغرو ایم-دو-گود

آخیتدی خالقین گوز یاشینی ، آبدال ایم-دو-گود.

اوروک`دا بیر دوب-سار وار، اونون آدی "مود" باشی

گندین گورون نه سؤیله یئر، بلکه تاپدی او قوش-باشی .

۶

مود :

-بویورون-بویورون ایلشین ،انکی بابانین قیزلاری ، خوش گلدینیز ، صفا گتیردینیز ،
بویورون-بویورون ایلشین.

لاما :

-دوب-سار` ايميز ساغ اولسون ، بير سور غوموز وار سيزه ،
سئويته ريك، جاواب وئره ر سيز بيزه.

ناشه :

-ايم-دو-گود او غورلاييب تقدير-داشي` ني
تاپا بيلريك مي او غرونو، تقدير-داشي` ني؟

مود :

-انكي بابا ، بيلمهين يئرده ، كيمسه بيلمز بو سور غويا بيرجاواب!
گلين گنجين بو سور غودان، بوايشدن، بادا گندر، يازيق عمور بو ايشده
دونيا بئش گوندور، اودا خوش گوندور، آغريماز باشينيزا دستمال باغلامايين .
بيري يئخيلاركن، بير تپيكده، سيز وورون . قويمايين قالخسين او چاميردان
سيزي سالار خنديه او قويويا، الين توتوب چكرسينيز چاميردان.

قيزيم، توتون مي معشوقو ، بوراخين آن-سو` نو ، تقدير داشيني.
ازلدن سوموك ايشلهدير، بو دونيانين چارخيني.

فلكين چارخي دولانير اولدن

ترسينه ، كيمسه چئويته بيلمه ييب ازلدن اونو
ياشايش يئل دير، ها ياندان گلير، او يانا سوزون، اوزونوزه مال-دؤولت دوزون .

لاما :

-سيزه بير سؤزوم وار ، دوسار آغا، اونوتماييين :

قاييق ياتارسا سويلا باتار، شهر ياتارسا ، قانا باتار !

قيزلار :

-الوداع مي معشوق.

-الوداع بئش گون ، خوش گون .

-سيز ساغ

-بیز سلامت .

۷

ناشه قارداشی آسال-لو-خی-دن تقدیر داشی نین هارادا اولدوغونو سوروشدو.
آسال-لو-خی ناشه -یه دندی، یاخشی دیر کی، عمی سی انلیل ایله دانیش سین .
انلیل، انکی تکین ایم-دو-گود او اونا گوستر دی.

*

عکس: دویسار و قلم

آنجا ق لاما انکی بابانین سوزو ایله نام آدیندا بیر دوب-ساری (کاتبی) آختاردی.
بولدا، ائولره یاخین، بیر آرخ قیراغیندا، اوشاقلار اویناییر دیلار:
لاما:

-e i dumu-nita, gen-am3-mu-še!

-ای اوغلان اوشاگی گل بورایا !

اوشاق:

-he-am! silim-ma!

-هن! سيليك ليك اولسون (ساغليق اولسون!)

لاما:

-silim-ma ! dumu-ĝu¹⁰, ĝe²⁶-e nin-lamma-me-en.

ساغليق اولسون! بالام، من نين لاما-يام .

ne-ta é dub-sar me-ta-me?

هارادان دوسارين ائوينه گدر؟

اوشاق:

-aba? e dub-sar?

-كيم؟ دوسارين ائوى؟

لاما:

-he-am, dub-sar Nam

-هن، كاتب "نام"

اوشاق:

-gu₂-e!

-بو طرف!- اوشاق الى له گؤستردى.

بو آندا بير ياشلى قادين گلدى:

- "گلين من سيزه گؤستريم"-دئدى .

*

نام

لاما دوسارين ائوينى تاپيب اونلا دانيشدى :

دوسار :

-سيز نئجه بورايا گليب چاتدينيز، سوموكلر هر يئرى توتوبلار .

-من ايستهسهه گورونره م، ايستههه زسهه گورونره م .

- ملك كى، ملك؛ انكى بابا نئجهدير؟

-ساغ. اما كيرلى ياشايشدان اوره يى كدرلى دير .

-بوتون دوشونن انسانلارين، گوزه ل تانريلارين، اوره يى غملى دير. من انكى بابانى
چوخ سئوره م، بير طرفدن او منيم ده بابامدير .

-نئجه؟

-من اوشاق ايكن، اوزگه، بيزيم كندى تالادى. قيرانى قيرديلار، قيرمايانى قول لوغا
آپارديلار. من آتا-آناسيز قالاركن داغا قاجيب گنتديم. آيلار ايلر بويو منشهه قالديم. اورادا
ايم-دو-گود و انكى بابا ايله تانيش اولدوم. بابا منى ائوينه گوتوردو، منه يازيب-اوخوما،
ادب-اركان، اوخ آتما، قمه وورما، و ها بئله بير شئيرى اويرتدى.
بابا انكى منيم ده بابامدير .

- بابا سؤيلهدى :

آپاردى تقدير-داشى نى ، او اوغرو ايم-دو-گود ، آخيتدى خالقين گوز ياشينى ، او آبدال ايم-
دو-گود .

هارادا تاپا بيلريك اوغرونو، تقدير-داشيني؟

-ايم-دو-گود ايله دانيشماق گرک ، تقدير داشينين يئرینی، سوروشماق گرک .

ائلين ديليني ائلدار بيلر ، قوشون ديليني قوشباز بيلر، او قوشلا دانيشماق گرک .

**

قوى سنه سويله ييم، تانريلار مله يى، سؤكوك- يووادا قالدی، قوشلارين تله يى.
باشيمين قضاسى، قوزولار مله يى.

منشه ده يالقيز قالاركن، حيوانلار ايچينده، اويرنديم حيوان ديليني، قوش ديليني من.

آتادان اوزاق دوشدوم، آنادان دا، اونوتدوم آنا ديلى مى ، اوز ديلى مى من.

وار اولسون انكى بابا، داديما چاتدى، اويرتدى منه، آنا ديلى مى .

حيوانلار ايچينده، حيوان اولموشدوم، ايتيرميشديم، قوش ديلى مى من.

*

سئوديم حيوانى، سويو، آغاجى
داغ- تپه نى ، دره نى من .

آغاج اسنده، منده اسديم، اوشودوم سويوقدا، يارپاق ايله من .

بيردن ، جنيران قاچدى، قوشلار اوچدو، تانيديم او، گۆزه گؤرونمز، قورخونو من .
بيردن فيرتانا قويدو، يووا پوزولدو، پوزغون يووادا، سئنيق بوداقتا،
بيرجه بيرتله يى قورودوم من.

*

بير درين دوستوم وار، دره لر كيمي، اوجادير اوجا، داغلار كيمي

آتا دير مئشهيه، آنالار كيمي.

بير درين دوستوم وار، آدى خوم-بابا ، سئويله دى منه، بير آتا كيمي:

» نه آتام وار، نه ده آنام

» نه ده كيمسه بؤيودوب منى.

داغ-داشدان دوغولموشام ، اورمانى قوروموشام ، يوخومو ورميشم آغاجا من.

هميشه اويagam ، اوياق قالميشام، مئشه نى سووارميشام، گۆز ياشيملا من.

چوخدانديرجانى مى اورمانا قوربان دئميشم، قورخماييرام بيرده دوغولماياجام من.

قورخوم يوخدور اولومدن ، مئشه گنتمز گؤزومدن ، سئوگيم اندر ابدى منى .»

**

آتادان اوزاق دوشدوم آنادان دا، وورولدوم درين مئشهلهره من ...

**

صباح گلين گندك ايم-دو-گود` دون يوواسينا، او آبدال قوشون اويناغينا اوواسينا...

ایم-دو-قود

قباقدانا شه ایله لاما ، اونلارین دالی سیجا نام گلیر .
اوچو ده یاراقلی ، اوخا قمهیه ، آت ایله گنڊیرلر ، مئشهلی داغلارا .
قیزلار آغ پالتارلی ، چاریقلی ، باشلاریندا ، بیر گول تاج
گون دیمز اوزلرینه کولگه سالییدیر .
نام ، باتیق چنه لی ، قاراشین اوزلو ، دالدا باغلانمیش اوزون تنلری ؛
گوزه چارپان ، بیر چینی آچیق ، گوزه ل بیر دری گئییب دیر ،
دیزدن یوخاری .
بؤر-بؤجوک ، قوشلار گولگه آرایئیر ، ایلان لار سوسوز یووادا مله یئر .
یول لاری یاریرلار ، آتلی لار ایتی ، اوزاقدان گلن سس لرده
دیه سن مال-داوار مله یئر ...

**

ایم-دو-قود

مُشده بیر چینار، باشی بولودلار ایچینده، بیر اولوب ایم-دو-قود، بولودلار ایله
یوواسی بولوددور، اؤزو بولود، سسینده ایلدیریم چاخیر، بولودلار ایله ...

*

نام :

-آی ایم-دو-گود ! آی ایم-دو-گود ! یاتیبسان اویان !

نام گلیب گؤرسون سنی ، گنچمیشه گؤتورسون سنی .

آی ! یوواسی بولوددا ، اؤزو بولود ، گؤستر منه ایلدیریم سسینی .

گؤی بولود گورولدی ، چاخدی ایلدیریم ، ایتی بیر سس دوشدو مُشهیه داغا .

ایم-دو-گود:

- نام !خوش گلیبسن بالام! یئکه لیب سن نام!

گلیب سن، صفا گتیریپسن. نه عجب؟

سن هارا ، بورا هارا؟

ایم-دو-قود یئنیب قوندو قانایا :

-سسیندن سؤزلو آداما اوخشاییرسان . آت اوخون بالام !

نام :

-ایم-دو ! گلمیشهم تقدیر داشینی سوروشام .

دونیانین چارخی ترسینه دولانیر، ایم-دو !

-ها...ها...ها ! تقدیر داشینی! دونیانین باش داشینی !

هن؟ ترسینه دولانیردنیا؟

دیریلرین داشی همیشه ترسینه دولانار، نام! ...

ها...ها...ها ! ... آ کیشی! بو بیر اسکی ناغیلدیر

ننچه مین ایللیک ، اسکی ناغیل ...

اونو انلیل ده بیلیر ، انکی ده بیلیر .

ناشه :

- بو نئچه مین ایلیک ناغیل؟!!

لاما

-او نئچه مین ایلدير ياشايير؟!!

نام :

- او بولودلار ايله دوغولوب دور، اوندا بولود عمری وار
اونون تاریخی کئچمز، زامان سیزدير ایم-دو-گود.

لاما

-او بولودلار ايله ياشيد ديرمی؟! ...

*

ایم-دو :

-نین-اور-تا داشی الیمدن آلاندا ، اونو آتدیم دنیزین لاپ اورتاسینا .

نام :

-آخی آدامدا ، باغیشلا! قوشدا، تقدیر داشینی دنیزه آتارمی؟

ایم-دو، سنده هئچ بیر عقل وار می؟

هارادان بیلیرسن ، دوز دنیزین اورتاسینا آتیبسان؟

او ایری- بویروق جایناقلاریلا دنیزی اولچموشدون مو، ایم-دو؟

نییه، نچون داشی او غورلادین؟

ایم-دو :

-او غورلامادیم، قاپیب قاجدیم .

اونو ساخلماق اوچون انلیل ده ارم یوخدور.

داشی بوینوندان آچیب آتمیشدی قیراغا

گئنتمیشدی ایناننا ايله کئف-داماغا.

اونو او غورلامادیم ، قاپیب قاجدیم.

انلیل آغلینی وئرمیشدی ایناننا نین آغلینا

ایستک لرینی داشا یازمیشدی،

هامی سینی سیلدیم .

نام :

-الترین آغریماسین، باغیشلا!

جایناقلارین آغریماسین!

اونلاری سیلدین ، باشقا یازیلارینی دا سیلدین !

آخی دوستوم! گوج بیرجه سنین کی دیر، یوخسا هامینین؟

آخی سنده هنج بیر عقل-هوش وارمی

کایناتین گوجونه صاحاب اولاسان؟ ...

ایندی بیز او داشی هارادا تاپا بیلریک؟

ایم-دو :

-لوقال -ین قصری آلتیندا بیر لاغیم وار،

دوز گندر داشا ، چارخا ...

نام :

-ساغ اولسون ایم-دو ! جاوابی می آلدیم .

بولودلار جان، یاشاسین ایم-دو!...

۹

خوم-بابا

نام :

-بو نه هایدی ، بو نه قیشقیریق؟ خوم-بابا`نین سسی گلیر ...

هایدی دوستلار! هایدی ! اورمانا ساری هایدی ...!

خوم-بابا، نام`این آتینی گوروب تانیدی :

خوم-بابا :

-آتلیار آی آتلیار!

جانیم قوربان آتلیار

خوم-بابا دارد ا قالیب ، هایدی گلین آتلیار

لو-گال فرمان وئریب، سوموک دولوب اورمانا
کسیب تۆکوب سیدرلاری، تالان سالیب هریانا
سارای تیکیر اؤزونه، آغا-ارباب سؤزونه
ائوی قامیش یوخسولون، الی داردا بوشلونون
هایدی گلین آتلیلار! آتلیلار آی آتلیلار!...
نام:

-بیرینی سولدان، بیرینی ساغدان
توتون اوخا سوموک لری ...

*

ناشه و لاما نین هر بیر اوخو ایله، بیر سیرا قارا گئیملی سوموک اود توتوب یانیر .
خوم-بابا امود الینده، اله بیل ساخسی قیریر. امما قیریلان سوموک لری یئنی دن اویوشوب
آیاغا قالخیرلار!

نام این اوخو عسگرلری هدف توتوبدور. بو آرادا نامتار حاضر اولوب جان آماغا!
لاما:

-اولان، نامتار! آل بو سومولک لرین جانینی،
قویما بیتیش سینلر...!
نامتار:

آخی من نجه بونلارین جانینی آلیم، سوموک ده کی، جان یوخدور...!

دوشمان بیر آز ناجاق جیدا قالدیراندان سونرا، قاچماغا مجبور قالیب آرادان چیخدی .
خوم-بابا، لاما و ناشه ایله تانیش اولدو ...

كور-نو-گيا(گندر-گلمز)

۱۰

ايگى-كور-زا

اوچ يولداش گيزلى يولداڭ لاغيما گيرديلىر، و كور-نو-گيا`يا (گندر-گلمزه ، اولولر ديارينا) سارى يولا دوشدولر .

لاما :

-باخ گيريش قاپىسى !

ناشه :

-ايگي-کور-زا (igi-kur-ra; yer altının gözü) : نام :

-گيريش قاپی سی !

لاما :

-قاپیچی آچ قاپینی !

آچ یولو! آچ قاپینی !

اوتو دئییب قوناق گلک

ائرئش-کی-گال لی

گورک گرک .

قاپیچی :

-دیریلر آياق باسماز

«گندر-گلمزه». یولچو !

بو یولا آياق باسان

گئری قاپیتماز یولچو !

ناشه :

-اوتو گئدیپ ، ناننا گلیب

سوزه گونش، بیزه آی گلیب .

توت رزه نی، قاپیچی ! آچ قاپینی، قاپیچی !

اوتو دئییب قوناق گلک

ائرئش-کی-گال لی

گورک گرک .

قاپیچی :

-منیم بورجوم دئمکدیر ، سیزین بورجونوز ائشیتیمک
گلین گئدین ایکنجی پاپییا ، یول قاپیتماز ، بیرینجی قاپییا!

نام :

-توت رزه نی، قاپیچی! آچ قاپینی، قاپیچی!

اوتو دئییب قوناق گلک

ائرنش-کی-گال`لی

گورک گرک .

قاپیچی:

-آدین نه دیر ، سویون نه؟

نام :

-آدیم نام ، سویوم دا نام .

قاپیچی :

-نام! قولاغیما دیمهیب بئله بیر آدام !

سوزه باخمایان ، تانری تانیمایان

اؤزباشینا! اؤزگور اولان !

قولاغیما دیمهیب بئله بیر آدام !

ایکنجی! آدین نه دیر، سویون نه؟

-آدیم لاما ، سویوم دا لاما

قاپیچی :

-آدین چاتیپ قولاغیما لاما !

نام سویونو ایچیب یئرہ اینن لاما !

سۆزە باخمايان، تانرى تانيمايان
اۋزباشينا! اۋزگور اولان! يئرە اينن لاما!

-اوچونجو! آدين نه دير ، سويون نه؟

ناشه:

-آديم ناشه، سويوم، انكى قيزى ناشه .

قاپچى :

-دنيز اولكهلى ، انكى قيزى ، سن هارا-بورا هارا؟

ديريلر آياق باسماز گندر-گلمزه يولچو !

سن هارا-بورا هارا ؟

ناشه :

- توت رزه نى، قاپچى!

آچ قاپينى، قاپچى !

اوتو دئييب قوناق گلک

اثرئش-كى-گال لى

گورک گرک .

قاپچى :

-گلين گندين دوردونجو قاپيبا ...

دوردونجو قاپچى :

-داشين بيرينجى كلمهسى ؟

-Meه !

-گلين دئدين

-بئشينجى قاپيبا .

5 . قاپچى :

-داشین ایکنجی کلمهسی ندیر؟

-An! آن!

-گلین دئدین آلتینجی قاپییا .

6.قا.

-داشین اوچونجو کلمهسی ندیر؟

-Ki! کی!

-گلین گئدین یئددینجی قاپییا .

7.قا.

-داشین دؤردونو کلمهسی ندیر؟

-Nam! نام!

-خوش گلدینیز گئدر-گلمزه نام!

بورا آباق باسان، گئری قاییتماز نام!

ملکلیگی تۆکون بوردا!

انسانلیغی تۆکون بوردا!

پار-پالتاری، یار-یاراغی، تۆکون بوردا!

خوش گلدینیز اولولر دیارینا!

لوت گلین لوت گئدین!

دیری گلین اولو گئدین!

غم -غصه یئمیین

آج اولدونوز، تورپاق یئیین

سوسادینیز، شیرین سولار ایچین

قانلی چایدان، اوللو چایدان

گؤزیاشی ایله دولو چایدان .

خوش گلدینیز اولولر دیارینا!

قىزلار :

-اۋلوم-اۋلوم دىيىب
قورخوتما بىزى قايچى !
اۋلوم بىزى توتا بىلمز
الى بىزە چاتا بىلمز .

او گلندە من گندره م
من گلندە او گندر

اۋلوم بىزى توتا بىلمز
الى بىزە چاتا بىلمز .
*

اۋلوم-اۋلوم دىيىب
قورخوتما بىزى قايچى !
پار-پالتارا ناجاغا
ساريلمىشيق ياراغا
خورما دىيىلىك ازىلك
آرپا دىيىلىك سىپىلك
آيرىلمارىق ياراقدان
پار-پالتاردان، چارىقدان .

چوخ اۋزونو يورما قايچى !
بوش-بوشونا دانىشما قايچى !

نام :

-آی-گونش ` این قوناغی
بوش اولارمی اوتاغی؟

چوخ اوزونو یورما قاپیچی !

بوش-بوشونا دانیشما قاپیچی !

قاپیچی :

-ایناننا ناز ایله گلدی، ناز ایله سویوندو

گوج ایله گلن، گوج ایله سویونار .

تتاز اولون سویونون ! لوت اولون ! لوت!

آنادان دوغما! اوزونو یورما!

لوت اولون ! لوت!

نامتار :

-بورادا نه های-ها-هایدی؟ نه قالما-قالدی؟

قاپیچی :

-اینان-نا سویوندو ، بونلار سویونمور !

نامتار:

-قوی گنتسین لر! آتام بیلر، آتام بیلر، من بیلره م . قوی گنتسین لر !

خوش گلدینیز بیزیم اولکهمیه قوناقلاریم... گندین آنامین گوروشونه...

امما باخمایین اونون جان آلان گوزونه ...!

اۋلۇلرېن سىسى گلىبىر :

۱. دستە :

-تانىرىسان، گلەمە بورا! ملكسن، گلەمە بورا ! تىللە يىنى توكمە بورا !
-انسانسان، گلەمە بورا ! حيوانسان، گلەمە بورا ! توكونو توكمە بورا !
-آغاجسان، گلەمە بورا ! علفسن، گلەمە بورا ! يارپاغىنى توكمە بورا !

۲. دستە :

-قوزو اولدوم، انامى امدىم . قورد گلىب يىدى منى !
-خستە بىر قورد اولدوم ، قارتال گلىب يىدى منى !
-گۆيدە بىر قارتال اولدوم ، اوخ گلىب توتدو منى !
-سو گلىدى باسدى منى ، يىل گلىدى آسدى منى
قورويوب توكولدم ، چوللرە باسدى منى !

اوچ يولداش اوچ چاپىن كۆرپوسوندىن گنچدىلر. اولو، قانلى ، گۆزىاشى چاپلارى نىن
شاققىلىتىسى كسىلدى .

اوتو، قىزىل تىللرىنى هر يىرە سربىدى و او...و يوخارىلاردان قوناقلارا شىرىن گولوش
ايله خوش گلدىن دىبىردى .

اما اۋلۇلر قارانلىقدان باشقا بىر شىئى گۆرموردولر.

ائىش-كىگال-ىن قىصرى گنج اىگىد قىزلار ايله قورونوردو. بوردا دوغوب چوخالما
يوخدور، و زامان، انلە بىل دوروبدور.

نامتار اوچ يولداشى قىصرىن قاباغىندان گۆتوردو و اناسى ائىش-كىگال-ىن حضورنا
گىتدى ...

نامتار :

- يوكسك تانريميز، ائرش-كيگال وار اولسون!
يئر اوزوندىن قوناق گليب، قوي گونلونوز شاد اولسون!

ائرش-كيگال :

-گلسين لر !

لاما :

سئويملى تانريميز ائرش-كيگال وار اولسون !
لاما يام يوكسك تانريميز ناما نين مله يي
اؤز سور غوم يوخدور، ائل سور غوسونو گتير ميشهم
اؤز درديم يوخدور، ائل در ديني گتير ميشهم .

ناشه :

-انكى قيزى ناشه .

اؤز سور غوم يوخدور، ائل سور غوسونو گتير ميشهم
اؤز درديم يوخدور، ائل در ديني گتير ميشهم .

نام :

يوكسك تانريميز ، انكى نين بئجردى انسان

اوروك- ون دوسارى نام !

اؤز سور غوم يوخدور، ائل سور غوسونو گتير ميشهم
اؤز درديم يوخدور ، ائل در ديني گتير ميشهم .

ائرش-كيگال :

-يئر اوزونون سور غوسو نه دير؟ دردى نه؟

لاما :

- بۇيوك سئويملى تانريميز، هاچاندان برى، يئر آلتى يئر اوستونون ايشلرينه قاريشير ؟

ناشه :

-تقدير داشى يئر آلتينا گليبيدير، ازن ورر سيزمى آختاراق ؟

نام :

-مين ايلليك اولولر سيزين، بو گونكو ديريلر بيزيم، يترلى مى، تانريم؟

ائرش-كيگال :

-داشى آختارين ! يئر آلتى قاريشماز، يئر اوستونون ايشينه !

لاما :

-سوموك يئر اوزونه حاكيم دير !

ائرش-كيگال اوجا سسله :

-نامتار ! بو نه سوزدور؟

نامتار :

-ائرش-كيگال ساغ اولسون !دوغرو دور ! ايشيب`ين اسكلتلىرى يئر اوزونه صاحب اولوبلار !

ائرش-كيگال :

او غلوم نامتار ! نه چون اونلارين جانيني آماييرسان؟ ندى يئرلى مير فرمانيم منيم؟

نامتار :

-ائرش-كيگال ساغ اولسون ! من يئرله توكلن جانلارى بيغيرام. كيمسه نين جانيني آماغا حاقيم يوخدور!

بيرى ايله دوشمان دئييله. ترسينه هامىلا دوستلوغوم وار. قالدى كى، اسكلتين جاني يوخدور، بوتون سوموكدور !

ائرش-كيگال :

-زامانا آى زامانا! خاراب قالاسان زامانا! گور نه فيكىرلر! نه ايشلر! ...
آمان...! يئنى دؤوران اليندن، آمان!...گؤتور! گؤتور ايگيد قيزلارى گنت! گون باتماميش
ايشيبي و اونون بوتون اسكلتلرينى يئغ كئير بورايا!
قوناقلار گنتسين داشين داليجا! بير نچه ايگيد قيزى دا قوش اونلارا!
ؤلورلر بيزيم، درى لر يئرلر، تئترلى دير هر زامان.

نامتار قوشونو يئر اوزونه آپاردى. اوچ يولداش، يئددى ايگيد قيز، مينديلر قاييغا گئتديلر
چايلارين بيرلشن يئرلر، دنيزين آلتينا جومدولار. الجه بير گوى داش بيراسكى چارخا
آسيلميش ايدى. "بيزده ن يئرلر" دسته سى اونا گوزتچى ايدى. هامى سى ناجاقلى!
هامى سى ياراقلى! چوخ دؤيوش ووروشدان سونرا اولن اولدو قالان قاجدى. اوچ
يولداش، يئددى قيز تقدير داشيني آلب قايئتدى لار.
نامتار دا، ايشيبي و اونون اسكلتلرينى توتوب ائرش-كيگالين حضورنا گتيردى.

ائرش-كيگال و نئريگال

بو آرادا ائرش-كيگال اري تانرى نئريگال ايله دانيشدى.
-ايسته بيره م تقدير داشيني اوزومه ساخلايام! -ائرش-كيگال دئدى.
-بوخ! آنونناكى لرين اليندن قورتولاجاغيميز اولماز. داشين بيهسى انكى دير. دنيزين
آلتينداكى شى لر اونونكودور.
-نئريگال دئدى.
-قوناقلار قاييدا بيلمزلر! - ائرش-كيگال دئدى.
-نيه؟ اونلار، اوز يئرلرينه، بيزه بير دسته جاناوار وريبلر. "مين ايلليك اولولر سيزين،
بو گونكو ديريلر بيزيم" دمه دى لرمى؟ ...-ائرش-كيگال دئدى.

بو دانيشيقدان سونرا ائرش-كيگال گليب تاхта چيخدى:

-هامى سيني آپارين دوستاغا!- او دئييب فرمان وئردى ...

اوچ يولداش تقدير داشيني گؤتوروب يئر اوزونه قاييتديلر و اونو انكى يه وئرديلر. انكى
بابا ترسه چارخين اوواند اوزونو داشا يازدى. هله ليك...
چون داشين اسكى يازى سى سيلينمز ايدى...

خالق لوغال- ى تاختدان سالدى و اوزونه يئنى بير حاكيم تىكدى .

قول-قار اواش ، بور-بور جلو آزاد اولدو. يوخسوللار مال داوار صاحابى اولدولار. هامى
ايشلهدى، هامى يئدى هامى دئدى، هامى گولدو...
هره گئتدى اوز ايشينه...

بو آرادا انكى بابا لاما يا خبر وئردى: اندى كى، اولولر دونياسيندان گئرى گليبدى، گويه
قاييدا بيلر، يولو آچيق دير ...

اما لاما ! نه ايستيردى گويه قاييتسين، نده يئرده بند اولا بيليردى . او نه يئرلى ايدى نده
گؤيلو ...

تلهيه دوشموش بير ازغين قوش كيمي

اورى چيرپينيردى بير اووچو الينده ...

توفاند، بير آغاج ، بير بوداق كيمي

يئرده چيرپينيردى، بير اوزگه كؤلگه كيمي ...

۱۲

انكى بابا اوچ يولداشى بير يئرە ييغيب دئدى:

- فيكر ائلمه بين تقدير داشى اليميزه گليب چاتدى هر شئى دوزه لیب قورتولدو! يوخ !
انسانين نام-ى (ايراده سى)، دوشونجهسى(فيكرى) وار، او قدرت سئور(گؤزچو)، و اهل-
ا- كئف دير .

بو دؤرد عنصر تقديردن، تانريلارين امريندن قيراقدا دير. بو اساسدا انسان اوزونه «
جرگه» يارا دير و بير-بيرايله ووروشا، چكن-بركيشه گيرير . لازم دير بو عنصرلرى
هامينين خوش ياشايشى اوچون ايشه سالاسان. بيردسته اوچون يوخ .

بونا گؤره ياخشى حيات ياراتما ايشى سونسوز دور.

بیر-بیرينيزدن آيريلمايىن، ياشام اولانا قدر. چاليشماني سونو يوخدور، انسان دورانا
قدر.

قوى ديلين آچيق اولسون، بلکه حياتين اوزو گولسون.

*

بو دانيشيقدان سونرا، اوچ يولداش هر دن بير ، بير يئرە ييغيشير ديلار و خالقين حياتى
اوچون اللرينده گلن ايشه اسيرگه ميردیلر .

*

اما لاما! تلهيه دوشموش بير آز غين قوش كيمي ، اوره يي چيرپينيردى بير اووچو
الينده ...

او دردینی انکی` يه دندی، جاواب آلدی :

-نام و لاما، انسان ايله ملك، بير-بيرینی سنویرلر .عائله قورماق ایستیرلر. اولمایان
بیر ایش !
اما آغلیما بیر فیکیر گلیر ، لاما گرک ملکلیگی آتا، انسانلیغی توتا! اودا بویوک
تانریمیز، ناما نین ایشی دیر .
ایشی دیر-میشی دیر، او بویوک تانری نین ایشی دیر . "- دیب سوز وردی ناما ايله دانیش
سین ...

*

انکی بابا گندیب دانیشدی .آنونناکی` لر بیغینجاق قوردولار کی :
سنوگیلی لرین بیرلشمه سینه بیر یول تاپ سینلار. هامی قرار وئردی: ملک انسان اولاییل،
نئجه کی، انسان دا ملک اولاییلر .
اما ملک انسانلیغین آجی-شیرینینی بیلمه لی، و عاغیل اوزه رینده اونو سئمه لی دیر ...

*

نام، لاما` یا دندی :

-گل بو ایشدن گئچ! اوزویون گویدن یئرہ سالما ! انساندا بیر شئی یوخدور. اودا بیر
جوره حیوان دیر.
- ملکده ده بیر شئی یوخدور، اودا بیر تتره ک خیال کؤلگه سی دیر! -لاما دندی .

-سئوگی دلی لیک دیر، بزه نده، زئر دللیک .

-بلکه ده، بیر ایکی تایی ایلگی دیر، عقل و دویغو آراسیندا- لاما دندی .

-نه بیلیم لاما، بلکه ده بونلارین و باشقا بیر شئیلرین، هامی سی دیر . بلکه ده، ساده جه بیر بولداشلیق دیر، لاما.

-نام! نه بیلیم ندیر. هر نه دیر کی، اودور دا- لاما دندی

*

چوخ فیکیر دانیشیقدا سونرا ، چوخ زحمتیندن سونرا ، و چوخ گون هفته آیدان سونرا ،
بویوک قادین تانری ، ناما- نین امری ایله ، ملک دؤندو انسان اولدو...

*

بئله لیکله سئوگی، بوتون چتین لیکلره گوج گلدی ...

سون